

TELEGRAFUL ROMAN.

Nr. 81. ANUL XI.

Sabiiu Joi in 5 Septembrie 1863.

Provinciile din Monarchia pe unu an 8 fl. era pe o jumătate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe 1/2 anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu literă mici, pentru o donu ora cu 5 1/2 cr. s pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditura foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gata, prin scrisori francate, adresate catre espeditora. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. car' pe o jumietate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

Diet'a transilvana.

Siedinti'a XXV,

tinuta in 24 Augustu (5 Septembrie) 1863.

(Continuare si capetu).

Schuler-Libloy inca e pentru proiectulu regimului.

Mog'a sprijinesce pre contele Siuluti.

C. Schmidt face deosebire intre legi municipale si intre legile tieriei; spera, ca municipiele se voru mai immulti cu unulu; de aceea legile municipale nici ca se voru delaturá; statutele municipale nici atunci nu voru poté fi delaturate, cându diet'a prin conclusu aru vrea sa le delature. Cătra d. p. Hannia observa, ca o comuna poté sa se ingrijésca de binele seu; nu crede in sa, ca astfelu de mesuri voru fi sprijinite de autoritatile mai inalte, deaca acele mesuri aru veni in contradicere cu dreptulu privatu. Ce s'atinge de punctele regulative, arata, ca restringerile, ce urmau din acelea, astadi nu mai sunt; dovada oficialii románi in Sachsenland. E pentru proiectulu regimului. (Voci: Schluss! incheiare!)

Schnell pentru proiectulu comisiunei.

Mich. Binder pentru proiectulu regimului cu modificarea; tote decisiunile legilor tieriei, ce contradicu acestui articulu de lege.

Zimmermann e in contr'a specialisarei din cauza, ca prin specialisare nu se poté resolve cestiunea pe deplinu. Elu e pentru proiectulu regimului chiaru si pentru aceea, căci fiindu acel'a odata sanctiunatu, va poté fi diet'a in stare de a cautá dupa amenuntele, ce voru fi de schimbatu.

Popp. Inalta casa! Nu de fric'a gazetei germane, ce ese in Vienna sub numele „Presse“, care si-au luat placerea, de a combate pe acel barbati ai statului, cari suntu toideodata membri ai acestei diete, pentruca nu aru sprijini proiectulu regimului, nici din respectu cătra aceia, cari dora din midilovulu acestei diete au aflatu de bine a informá falsu si a atacá pe barbati acestia, pentru ca nu apera proiectulu regimului, nu, ci numai din convingerea mea vorbescu astadi pentru proiectulu regimului.

Eu, inalta casa! trebuie sa vorbescu din punctu de vedere juristicu si constituionalu. Dupa parerea mea § 6. aru fi de totu de prisosu, dupa cum forte bine au observatu d. Br. Salmen, si eu m'asiu multami cu § 7., dupa care legea aresa intrein activitate far amanare, pentruca deca legea ce o facemu acuma, intru adeveru se vá pune in lucrare, apoi de sine se intelege, ca ori ce felu de legi, privilegii, etc., care stau in contra, nu mai potu ave valóre.

Este apoi o axioma juridica, care in tota lumea civilizata are putere, cumca „lex posterior derogat priori“; dupa ce vá intrá legea acést'a in activitate, nu se poté cá sa mai aiba vigore legi ori privilegii etc. de mai nainte, care stau in contr'a acestei legi. Din punctu de vedere constituionalu pe langa lege nu potu stá; ordinatiuni, patente etc.; căci nu au assemenea valóre cá legea insasi; nici nu aru ave dara de a se ingrigi de alte; trebuie in sa sa marturisescu, cumca prin aceea ca la § 6. vrea sa se mai adauge si „privilegii, ordinatiuni, patente, rescripte si ori ce alte mesuri administrative“, nu privescu eu nici o opozitiune in contr'a proiectului regimului. Eu nu aflu in propunerea E. S. D. Mitropolitu, cum dicu, nici o opozitiune in contr'a proiectului regimului, si fara frica tocma de asi reprezentá numai pre regimu, la care in sa, dupa cum am mai disu, nu amu nici unu mandat specialu, m'asiu poté alaturá.

Eu, inalta casa! de altmintrea opozitiune in contr'a proiectului regimului despre egal'a indreptare a natiunei romane si a confessiunilor eii preste totu nu amu vedutu in

aceasta casa; amu vedutu modificari si schimbări stilistice dar' opozitiune nu.

Numai opozitiune amu vedutu ca s'au facutu eri dintr'o parte a casei, careia i place a face sa creda lumea. ca ea singura sprijinesce pre regimu, adeca pentru stergerea de totu a § 4. din proiectulu regimului. De aceea dara deaca spre multamirea si odihnirea casei este de lipsa, cá sa se classifice § acést'a, atunci poté sa se faca fara nici o opozitiune regimului; eara deaca acést'a are a se face, sa se faca asiá, cá sa se stergatote privilegii, patentele si tote alte ordinatiuni intru atatu, incatu stau in contr'a legii acestei'a. (Bravo! Sa traiésca! din stang'a.)

Rannicher pentru proiectulu regimului.

Conte Siuluti cere specialisarea, pentru ca vinu castiri de multe ori, de prin ordinatiuni se lucra in contr'a regimului. Aduce de argumentu ordinatiunea din 1816, prin care in loculu unde se afla parochu rom. catolicu, parochulu unitu ex nexu religionis sa nu capete portiune canonica. Aduce unu altu casu dela 1856. Contr'a abuserilor de felulu acést'a, se ingradesce cându aduce amendementulu, pre langa care remane si acuma.

Mich. Bohatielu e pentru Poppu, cu modificarea facuta de Contele Siuluti.

Presiedintele indreapta, ca Poppu e pentru regimu fara modificare.

Bohatielu se alatura langa Mitropolitulu Siuluti cu tote specificarile.

Zimmermann - si motiva assertiunea de mai nainte.

Gulibe pentru proiectulu regimului.

Conte Siuluti uapera concordatulu, cá lege de statu.

Zimmermann dice, ca concordatulu e numai patenta.

de Trauschenfels sustiene proiectulu comisiunei.

Presiedintele cetesce amendementulu lui Bohatielu, care n'afra sprijinire. Dupa aceea se cetesce alu Mitropolitulu Siuluti, care se sprijinesce de stang'a. In fine se cetesce amendementulu lui Binder si se sprijinesce de centru. Punendu-se la votu amendementulu lui Bohatielu, nu se priimesce.

Hannia cere 5 minute repatisu pentru consvatiune despre amendementulu lui Bohatielu; nu se priimesce. Se pune a 2 ora la votu amendementulu lui Bohatielu, si cade. Se pune amendementulu lui Siuluti la votu, se priimesce si se face conclusu dietalu. Se cetesce §-ulu 7 si se priimesce de cas'a intréga cu acalmatiune.

Presiedintele declara desbaterea speciala despre propusetiunea I regimului de incheiata. Pausa de 1/2 de ora pentru purisarea §§-loru priimiti in urma. Se cetesce legea, in urn'a carei cetiri se indrepta mai multe erori stilistice. Se nascu dispute despre espressionile „biserica, confessiune, religiune“; remane cá sa se intrebuinteze tote trei espressionie, si legea se priimesce cumu e facuta de dieta.

Presiedintele propune o comisiune pentru ndreptarea stilistica a legii, in carea se alesera: Br. Siagun'a, Rannicher si Laszloffy.

Siedinti'a se incheia la 1 1/2 ore.

Siedinti'a XXVI

tinuta Luni in 26 Augustu (7 Septembrie) 1863.

Getindu-se protocolulu, Eppulu Dobr'a propune pastra-

rea terminului „religiune“ s'eu „biserică;“ căci confesiuni sunt numai 2: cea elvetica și cea augsburgică; confesiune greco-orientală și gr. catolică nu se dice, ci biserică gr. cat. și gr. or.

Muresianu contr'a lui Dobr'a. Propunerea Eppului Dobr'a nu afla sprijinire. Brecht in locu de terminulu „verworfen“ cere a se dice mai domolu „abgelehnt.“

Eppulu Fogaras y și Decanulu Erano s z intre aclamatiuni de bucuria depun apromisiunea. Asemenea dep. Klein, alesu din partea cetății Bistritia in loculu lui Lang.

Presedintele da spre cetirea a trei'a proiectulu de lege priimitu, care se cetesce in limb'a româna, germană și magiara.

La întrebarea presidentului, deca articolulu de lege e priimitu definitivu din partea dietei? acest'a dupa ôre care corecturi stilistice propuse de Gaetanu și Br. de Siagun'a lu priimesce, și Presedintele enuncia, ca articolulu de lege e priimitu cu unanimitate.

Acest'a in testulu romanescu suna asiã:

Articulu de lege

privitoriu la efeitura egalei indreptatiri a natiunei române și a confesiuniloru eii.

§. 1.

Natiunea româna, religiunea greco-catolică, că atare, și religiunea greco-orientală, se recunosc prin lege intru intielesulu constitutiunei transsilvane intocmai că și celelalte trei natiuni și patru confesiuni recunoscute ale Transsilvaniei.

§. 2.

Biseric'a greco-catolică că atare, și biseric'a greco-orientală au totu acea pusatiune de dreptu de sine statatôre in statu și totu acea libertate de a se organizã in afacerile lor interne, care le ocupa celelalte biserici ale țierei, recunoscute prin lege și recepte dupa dreptula de statu, adică biseric'a romano-catolică, biseric'a de religiunea evangelico-elvetica, biseric'a de religiunea evangelico-augsburgică și biseric'a unitaria, pe bas'a legiloru țierei, care garantêza pe deplin libertatea religiunei și a consciintei. Pe lângã rezervarea dreptulu de suprainspectiune alu corônei determinatu prin legile marelui-principatu alu Transsilvaniei, ce-i compete de a-lu exerciã in intielesulu constitutiunei, suntu asiã dara tôte aceste biserici indreptatite, de a-si regulã, administrã și conduce tôte afacerile loru ecclesiastice și scolastice, precum și fundatiunile și institutelu loru intru intielesulu asiédiamintelu loru canonic, independente de ori și care influentia a vreunei altei biserici.

§. 3.

Natiunile recunoscute prin lege, și adică: natiunea Magiiloru, Seciloru, Sasiloru și Româniloru fatia un'a cu alt'a suntu pe deplinu egal indreptatite și că atari se folosescu in sensulu constitutiunei transsilvane de asemenea drepturi politice.

Liberulu exercitiu religiosu, precum și egalitatea de dreptu cetatianu și politicu a toturor locuitoriloru țierei nu suferu prin acest'a nici o restringere.

§. 4.

Numirile diferite ale părțiloru țierei nu întemeiãza și nu dau pe sem'a natiunalitãtoru singuratice nici unu felu de drepturi politice.

§. 5.

In marc'a marelui-principatu Transsilvani'a se va suscepe o emblema propria pentru natiunea româna.

§. 6.

Tôte legile țierei, privilegii, patente, rescripte, ordinatiuni și alte mesuri administrative, care stau in contradicere cu determinatiunile legei acest'e, suntu desfiintiate și fără putere de lege.

§. 7.

Poterea obligatôre a legei acest'e intra in activitate fără amanare.

Apoi se dau spre cetire: representatiunea cătra Maiestatea Sa pentru prea inalt'a sanctiunare, și comitiv'a cătra Esc. Comissarulu regiu dietalu pentru substernere și recomandare. Ambele dupa unele corecturi stilistice propuse de Macdon și Ranniche se priimescu.

Facendu-se întrebare, ca cine sa predea Comissariulu aceste acte se decide, ca cu acest'a sa se insercineze tocmai comisiunea, ce a preconsultatu articolulu de lege.

Hanni a că referinte alu comitetulu stabilu de verificatiuni rapôrta de pe tribuna despre actele electorale ale deputatiloru Pantiu, Moldovanu, Br. Retchen-

stein și Romanu; celu d'antaiu din 628 voturi a priimitu 328; alu doilea a fostu alesu cu unanimitate, alu treilea din 1014 voturi a priimitu 763; alu patrulea din 69 voturi a priimitu 42. Tôte actele suntu in ordine; alesii se prochiama verificati.

Conte Siulutiu interpeleaza pentru deputatulu din Alba de josu, cerculu VI (Assente), și Presedintele raspunde, ca acel'a e sub cercetare. Aপরera ce va sa i-o de a Gaetanu, nu se priimesce.

Br. Bedeus chiama atentiunea asupr'a impregiurãrei, ca deputatulu Lang a fostu membru alu comitetulu de verificatiune, și cere, că in loculu acestuia sa se aleaga altulu.

Presedintele rôga pre membrii casei a aduce in siedinti'a urmatôre siedulele de alegere gal'a.

Cu acestea siedinti'a se 'ncehia. —

Siedinti'a XXVII.

tinuta Sâmbata in 31. Augustu (12 Sept.) 1863.

Presedintele Groisz, intrandu in costumulu de gala, e priimitu cu: Sa traiasca! Hoch! și Eljen! tumultuôse. Toti membrii dietei s'au infatisiatu in gala; galeriele suntu pline indesuite.

Protocolulu siedintiei din urma se cetesce, și dupa observarea lui Moldovanu, ca densulu n'are pretensiunea de predicatulu „von“, ce i se deduse in testulu germanu alu protocolulu, se verifica.

Bar. de Siagun'a, că presedintele comisiunei insarcinate de a predã Esc. Sele Comissariulu regescu articolulu I. de lege impreuna cu aclusele lui, raporta, ca acelea s'au predatu Joi in 10 Sept. la 11 ôre, ca D. Comissariu le-a priimitu cu bucuria și a promis, ca le va asterne fără amanare la loculu prea inaltu. Se ia spre placuta sciintia.

Presedintele face a se incepe alegerea unui membru pentru comitetulu de verificatiuni; d'abia inșã pusesera căi-va membrii siedulele sele in urma, și se si avisa venirea Comissariulu regescu, care intempnatu de o compania militara de onore cu steagu și musica și de o deputatiune numerosã din partea dietei, la 11 ôre intra in sala intre aclamatiuni sgomotôse, ocupa treapta cea de josu a tronulu desvelitu, și comunicandu dietei, ca Maiestatea Sa c. r. Apostolica S'au induratu a denumi prepresedintele provisoriu Gustavu Groisz de presedinte definitivu, ear pre Consiliarulu gubernialu Ioann Alduleanu de vice-presedinte primariu, și pre Consiliarulu gubernialu Friedericu Kirchner de vice-presedinte secundariu, face a se celi rescriptulu reg. competente in limb'a germană, magiara și româna. In sine provôca pre presedintele și pre ambii vice-presedinti, a depune apromisiuni prescisa in locu de juramentu, dupa carea, in solitu de vivatele casei și de deputatiune numerosã, parascescunarea.

Presedintele și ambii vice-presedinti ocupa locurile sele și fiacare in limb'a sa rostesce cate unu cuventu, in care multiamescu Maiestãtii Sele Imperatului pentru prea 'nalta gratia, ear dietei pentru bunavoiuti'a și increderea manifestata cătra densii.

Apoi se continua scrutiniulu inceputu, alu carui rezultat presedintele promite a-lu comunicã in siedinti'a urmatôre, concediendu exploatarea urnei deputatiloru Br. Bedeus, Roth, Pope'a și Florianu.

Dupa aceea presedintele cetesce, respective face a se celi harthia Comissariulu regescu, prin care acest'a comunica dietei p. n. rescriptu din 5 Sept. a. c. că respunsu la adresa.

Presedintele citesce adresa rescriptulu, adunarea se radica, apoi cetesce testulu rescriptulu ungurescu, Kirchner germanesce și Alduleanu romanesc. Testulu romanescu,*) intreruptu mai adeseori de aclamatiuni, e urmatu:

Noi Franciscu Iosifu Antaiulu, din gratia lui Dumnezeu Imperatoriulu Austriei, Regele Apostolicu alu Ungariei și alu Boemiei, Regele Lombardiei și Illiriei, Archiducele Austriei, Marele Principe alu Transsilvaniei și Conte Secuiloru s. c. l. — s. c. l.

Dãmu de scire și priceputu reprezentantiloru iubitului Nostru Mare-Principatu Transsilvani'a, pre 1 Iuliu a. c. la Sabiu conchiamați:

*) Ne pare reu, ca testulu acest'a romanescu, precum și cele mai multe traductiuni de acte oficiôse, consta numai din cuvinte asiã numite romanesci insirate 'nalta germano-magiaro-confusiunala. Dar apoi și neologismii: de sine stare (autonomia), scopositate (practicabilitate), de sine administrare etc. suntu monstrari, de care pôte numai traducatori nu se sparia. Red.)

Anim'a N'ost'ra parint'ésca o umpl' de bucuria si multi-
mire adress'a din 21 Augustu a. c., carea ati indrep atu-o
c'atra No i iubitiloru Credintiosi cá representantii Marelui
Nostru Principatu alu Transsilvaniei la dieta adunati, din 15
Iuliu a. c. pentru deschiderea dietei emisu.

Cu încredere V'amu intempinat, si cu încredere deplina
Ni-ati respunsu, iubitiloru Credinciosi.

Privindu la interesele proprii ale iubitului Nostru Ma-
reprincipatu Transsilvan'ia, privindu nu mai put'nu la dina-
sti'a N'ost'ra si la interesele totalitatei Monarchiei, ati recu-
noscuta scopositate politica a aceluor principii de statu, care
Noi le-amu prochiamat' din indemn' propriu de constitu'iu-
nea imperiului Nostru.

Si precum primisera in anulu 1722 reprezentantii de
atunci ai Principatului Transsilvan'ia cu bucuria si credintia
fara pregetare, apriatu si de buna voia, cu o declaratiune
unanima sanctiunea pragmatica statorita de predecesorele
Nostru de gloriós'a aducere aminte Caroru alu VI-lea, pri-
cependu ei preb'ine, ce securitate, si folóse aduce cu sine
pentru intrég'a tíera si civii eii impreunarea tieriloru eredi-
tarie cu provinciile sub dinasti'a N'ost'ra, si au intogmitu de-
spre aceea documintele legali solemne, asiá aflatati si Voi
iubitiloru Credinciosi, condusi de o judecata intielepta si
semliu patrioticu togmai in acele-si principii de statu ale N'ost're
garanti'a cea mai sigura, de care are debuintia nu nu-
mai autoritatea imperiului, ci si de sine starea prin aceste
principii de statu cu grija pastrata a iubitului Nostru Mare-
principatu Transsilvan'ia. —

Voi cunoscurati iubitiloru Credinciosi, ca iubitulu Nostru
Mareprincipatu Transsilvan'ia póte ajunge la unu viitoriu mai
frumosu si mai prosperatoriu pre calea inceputa a unei de
sine administrári politice si judiciari, cum si cu cerculu legis-
latiunei se se bas'a de aci castigata de a poté sustá cá
un'a tíera de sine statatóre, mai incolo prin egal'a indrepta-
t're si binecuvental'a desvoltare a tuturor nationalitatiloru
intr'acel'a locuítore. — Si cu loialitate adevrata ati dechia-
ratu iubitiloru Credinciosi, ca amesuratu provocárei N'ost're
sunteti gat'a a trece in legile tieriei in testulu autentice alu
celoru trei limbi ale tieriei diplom'a N'ost'ra din 20 Octobre
1860 si legea fundamentale despre representatiunea imperiu-
lui din 26 Februaru 1861 espedita asemenea cá diplom'a impe-
rat'ésca, si a substerne despre acést'a sanctiunei N'ost're pre-
invalte unu articulu de lege, care-lu va proieptá diét'a.

Cu placere curata vedemu in acést'a promtetia un'a in-
noita dovada de credintia si alpire neclintita cátra traditiu-
nile acei trecutu, in care stramosii Vostri au recunoscutu
cu multiamita si au marturisitu pre fatia, de ce pretiu mare e
legatur'a nedisolvable prin sanctiunea pragmatica infintata
a Transsilvaniei cátra celelalte regate si tieri ale intregiei
monarchiei.

Aseptám'u dar proieptulu de lege alu dietei, care Ni-
lati promis'u, despre inarticularea acestoru documinte so-
lemne in legile tieriei.

Cele ce Ne aflaramu indemnati a Vi-le face cunoscute in
rescriptulu N'ost'ru r. din 15 Iuniu a. c. in privint'a di-
plomei Leopoldine si a propensitatei N'ost're de a emite o di-
ploma noua solemna, au aflatu in Voi iubitiloru Credintiosi
resunetu recunoscatoriu, si ne simt'imu preaplaeutu indestuliti,
ca si Voi iubitiloru Credintiosi cugetati asemenea despre in-
semnatatea publico-drepturistica acestei diplome pentru tot-
deun'a memorabili.

Pentruca voimu a infintá dinpreuna cu Voi pre calea
constitu'ionale in loculu aceluor determinatiuni ale diplomei
Leopoldine, care fapticu a devenitu a fi fora polintia, struc-
tura din launtru publico-drepturistica a iubitulu N'ost'ru
Mareprincipatu Transsilvan'ia si corelatiunea lui cátra intrég'a
monarchia in privint'a detiermurirei definitive a modului, in
care sa se tramita deputatii Transsilvaniei la senatulu impe-
riale, iér diplom'a, a careia emitere V'am promis-o iubitiloru
Credintios' pentru casulu cându o ati cere, are sa fia dupa
cugetulu N'ost'ru parintiescu, numai expresiunea solemna a
aceluor'a, ce le vomu fi infintiatu la olalta.

In pertraptarile de pana acum ale dietei ati aratatu iu-
bitiloru Credintiosi, ca cunósceti bine starea lucrului, necesi-
tatea si folósele unei deslegári norocóse, ca ati petrunsu in-
semnatatea si ponderositatea propusatiuniloru de legi, pre
care le-amu datu sa Vi se inparlasiésca. Ati doveditu jude-
cata matura, cunoscintie si esperintie largi, zelu patrioticu
si o predomnire de sine, fora de care nece o pertraptare
mai asiedata despre intrebárilu cele mai insemnate ale
imperiuului si tieriei, nece inaintára intereseluor materiali nu
e cu polintia.

Continuati dar' iubitiloru Credintiosi lucrarea la opulu
celu greu, cu aceeași încredere deplina cátra sincer etatea in-

tentiuneluor parintesci de bine voitóre a legitimulu V'ost'ru
Principe, de care fuserati petrunsi si insufletiti si pana acum,
cu seriositate demna si loialitatea — Ve conprobata ca sa-lu
poteti fiói cátu mai curendu.

Pre l'anga care Ve remanemu cu bunavointia si gratia
N'ost'ra cesareo-regésca si principesca nestramutaveru a-
plecati.

Datu in Capital'a si resiedintia N'ost'ra Vienn'a in
5 Septemb're, anulu un'a miiá optu sute si sedieci si trei
alu Imperat'rei, N'ost're alu cincispredecelea.

Franciscu Iosifu m. p.

F. C. de Nádásdy m. p.

In urm'a mandatulu pre inaltu alu Maiestatei Seale c. r. apost.

Eugeniu B. Friedenfels m. p.

Br. de Siagun'a (de pe tribuna). Inalta casa!
Eu sum patrunsu de aceea credintia politica, ca nu
interese de partida (Parhejinteressen) ne-au adunatu
pre noi aici. Problem'a n'ost'ra e mai nobila, mai
inalta, decátu cá la deslegarea eii sa ne póta pre noi stapani-
nisce interese particulare s'en individuale.

Noi suntemu aici in diét'a acést'a adunati, cá edificiu
constitu'ionalei patriei n'ost're sa-lu revificámu, sa-lu rennoimu,
sa-lu amplificámu dupa cerintiele presintelei, dupa sbornulu
civilisatiunei, cáci cu totii suntemu incredintiatu, cá urmádu
unoru asemenea con-ingeri patriotice, problem'a ega grea, dar
nabila, ce ni-a caditu in parte-ne, o vomu deslegá spre
multiamirea patriei intregi.

Ve aduceti aminte preabine, multu stimatiloru Domni! ca
in adres'a, ce o amu asternutu Mai. Sele, cá unu respunsu
la pregratosulu Seu rescriptu din 15 Iuniu a. c., amu depusu
in punctatiuni generale, dar sinceru credintia n'ost'ra politica,
amu priimitu principiile cele binesocotite, care Mai. Sea S'au
induratu a ni le impartasi in diplomelo Sele din 20 Octobre
1860, si in cea din 26 Febr. 1861.

In privint'a acestoru dóua diplome asijderea lamuritu si
corect'u s'a descoperitu inalt'a casa in alline'a 6, 7 si 8 a a-
dressei. (Le cetesce germanesce).

Precum in privint'a tuturor puncteluor din adresa S'a
induratu Mai. Sea cu unu limbagiu mai multu decátu parin-
tescu a ne respunde, dar cu deosebire la pasagiulu acést'a din
adresa n'ost'ra sub aline'a 6, 7 si 8 manifestédia Mai. Sea
o indestulare de totu mare; dara totdeodata intielegendu
promissiunea n'ost'ra, intielegandu credintia n'ost'ra politica se
descopere intr'acolo, ca Mai. Sea ascepta dela noi, cá aceea, ce
amu disu in adresa sa o si efeptuimu, va sa dica amu disu
in adresa sub aline'a 23. (Citesce pasagiulu competente).

Natur'a obiectulu acestu'a póte fi ca aru cere dela
mine o disertatiune mai pe largu, dar eu dicu cu Ciero:
„Argumenta causarum non tam numerare quam expendere
soleo,“ si me retien' de totu felulu de argumentatii, cáci
sum convinsu, ca precátu ionaintea mea, preatatu si inaintea
intregiei acestei case inalte obiectulu dilei este precunoscutu.

De aceea mi iau voia numai a luá cuventu si a propune
inaltei case, cá sa binevoésca 1) a hotari priimirea acestoru
dóua diplome imp. in condie'a legiloru facande ardene.
Bravo! din tóte partile) 2) pentru elaborarea unei asemenea
legi a activá o comissiune dietale.

Dupa parerea mea dór s'ar poté elaborarea unei aseme-
nea legi a se ncrede comissiunei celei de adresa, (bravo!
asiá e) si totdeodata recomená comissiunei, cá fara oma-
nare sa se apuce de elaborarea proiectulu de lege spre a-
cestu sferistu. (Bravo! Sa traiesca!)

M. B i n d e r — dupa parerea n'ost'ra mai numai ut a-
liquid dixisse videatur — espune in cuventu mai lungu da-
torint'a dietei de a respunde prin fakta la o provocare atatu
de parint'ésca, precumu e cea audita a Monarchulu. Partine-
sce pre Eppulu Siagun'a in ambele parti ale propu-
nerei Lui.

La intrebarea Presiedinteluor propunerea Eppulu
Br. de Siagun'a intru totu cuprinsulu eii se priimesce;
dar lipsindu doi membri din comissiunea de adresa — Con-
te Beldi si Dr. Teutsch, — se nasce o scurta desbatero a-
supra intregirei celoru dóua locuri góle din comitetu. Se
audu voci: Siulutió! Popp! Propunerea lui C. Schmidt, cá
fiindu alesu in comissiunea pentru adresa 14 membri, si
lipsindu doi, totu mai remánu destui, adica 12, si asiá a-
legeri nóue aru fi de prisosu, se priimesce si se enuncia.

Cu acestea siedintia se ncheia la 12 1/2 ore. Siedin-
tia mai de aprópe Luni in 2/4 Septemb're, ordinea dilei
desbatero generala asupra propusatiunei regesci II. privitóre
la n' trebuintiarea limbeluor tieriei.

Siedintia'a XXVIII.

Luni in 2/4 Septemb're 1863.

Se citesce si se verifica protocolulu siedintiei premerse.

Oându se cetea protocolulu romanesc, E. S. Commissarulu regescu se ivi in logia.

Presedintele face a se citi responsulu la interpelatiunea din un'a din siedintele din urma privitoare la procederea judelui cercualu Apathi fatia cu unu concediatu de milita. Consiliarulu gubernialu Aloisiu Popu, seu mai bine dicendu, acumu deja: Papp Alajas citesce deslucirile date din partea incusatului; densulu-firesce-e nevinovatu, si cere pedepsirea corespundintelui. Spre sciintia.

I. Balomiri cere a se ceti raportulu si romanesc. Casá se indestulesce cu cele audite.

Presedintele face a se trece la ordinea dilei si a se incepe desbaterea generala asup'a propositiunii a II. regesci, care se impartise in forma de proiectu de lege inainte cu vreo cateva dile membriloru dietei spre studiare si in testulu romanesc suna asiá:

Schuler-Libloy (de pe tribuna) raporteza despre bas'a pe care s'a pusu comisiunea la elaboratulu proiectului. In comitetu nu a fostu opositiune, ca sa se fia adusa, si unu proiectu alu minoritati, ci toti membrii au fostu petransi de adeverulu principelui indreptatirei egale a toturorur trei limbiloru tierei. Cu acést'a s'au pusu comitetulu pe bas'a ideiloru moderne le stau si precum in tempulu reformatiunii au invinsu libertatea credintiei, asiá a speratu ca va invinge acum libertatea limbiloru. (Va urmá).

"Presse" si Diet'a Transsilvaniei.
(Urmare si incheiare.)

„Scirile nostre cele mai din urma din dieta merita o atentiune de insemnata. Intre Romani si Sasi au fostu o lupta hunicica, in care la tote punctele Sasi au fostu invinsi de acea majoritate, despre care noi anca demultu amu fostu disu in o polemica contra unei foi vienesse, ca ea, adeca majoritatea acést'a, va invinge pre Sasi si ca va veni tempulu, cându centralistii se aru bucura deca si Magiarii aru fi acolo.“

„Si deca aru fi magiarii acolo, ore ei starearu langa Sasi? De si se esplica din partea Romaniloru constitutiunea Transilviei ceva ultraisticu, abatenduse incátuva dela spiritulu seculului, totusi magiarii pretiuescu multu punctulu de plecare alu Romaniloru, din cauza ca acela pornesce din constitutiunea tierei.“

Noi marurisu, ca purtarea Romaniloru incátu ne privesce pre noi e demna de pretiuita. Noi vedemu simtieminte constitutiionale inrudite sangelui nostru la acelu poporu, care dorere! partea cea mai mare a statu afara de barierele constitutiunii ardelenese. Acést'a e cu atá'a mai frapautu, pentru-ca scie se simta valoarea acelei constitutiuni, carea incátu lu atinge nui face alta decâtu invia suvenirea de o servitute indelungata.“

„Principiulu Romaniloru divergeza de alu nostru pen-truca elu e cu sufletu si trupu pentru constitutiunea epocii de inainte de 1848. Acést'a va sa dica conservativismu vechiu, inse la tota intemplantia de pretiuitu din partea legitimistiloru, pen-truca elu nu destruc trecutulu, care possede base de dreptu, pentru unu viitoriu nesiguru.“

„O aretare de totu minunata e ca poporulu sasescu, care are de a multumi esistinta sea constitutiunii, vrea se o inlatureze, si poporulu romanu carui togma acumu póte i se da ocaziunea de a sploata pe unu tempu o tabula rasa mare, au intielesu abisulu politicei celei noue si nu vrea a se departa de portulu (limanulu) celu siguru.“

Dupa ce face apoi K. K. o intrebare indirecta despre purtarea Romaniloru in cele lalte cestuini ce au se vina pre tapetu, si arata, ca Romanii ca locuitorii cei mai vechi numai in constitutiunea tierei si potu inradacina viitorulu loru— crede, ca Romanii luandu positiunea ce o au luat fatia cu Sasi voru castiga anca lupte asupra acestorur din urma.

Mai departe apoi dice:
„Nu se póte dice ca Romanii nu au fostu obscuri, cându au doritu, ca inarticularea natiunalitati loru sa se faca in intielesulu constitutiunii vechi. Dreptulu unei natiunalitati politice se deosebese de dreptulu individualu de si precumu am mai amintitu acesta se restringe exclusivu mai numai la dreptulu limbei.“

„In Franci'a are fiacare individiu dreptu individualu, daru tier'a totusi e numai a franceziloru si limba domnitore totusi e numai cea franceza. In Elvetia suntu toti cetatienii egalu indreptatiti, dar in republica acést'a totusi numai italianulu, francezulu si nemtiulu suntu natiuni politice etc. etc.“

Neci Presse neci asociatii ei nu aru trebui se fia asiá

de fara stemperu. Presupuna, ca si noi dorimu binele comunu, si póte in acestu punctu noi le premergemu, pentru ca cautamu ca binele se nu fia numai pentru unu, ci pentru toti. De amenintiarile ce nile face ne amu teme atunci, cându nu amu avea incredere in constitutiionalismulu Imperatului nostru.

Mai atragemu edata atentiunea asupra celoru disse in privintia acést'a in acestu diariu in numerulu trecut si repetimu stemperarea, cáci quod cito fit cito perit si rugamu pre foile din Vienn'a a nu se folosi prea multu de majoritatea influintieloru loru in opiniunea publica, cumu dicu ele ca se folosescu Romanii de majoritatea loru in dieta, pen-truca pre urma vomu trebui se credemu ceea ce dicea „Pesti Naplo“ mai cându despre tieranulu care fuse in teatru la Dobritienu si striga „hadd lassuk a medvét“ (se vedemu ursulu), dar de alte nu lu mai durea capulu. —

Concursu de stipendii.

Devenindu vacante trei stipendii din fundatiunea **Franciscu Iosefina**, si anume unulu de 200 fl. v. a. pentru unu ascultatoriu de vreo facultate la Universitate, si alte doúa, fiacare de câte 50 fl. v. a. pentru ascultatori la vreo academia din Transsilvani'a, in urm'a conclusului Conferintiei tenute pentru afacerile fundatiunii in 27 Augustu a. c. se deschide prin acést'a concursu.

Doritorii de a se mpartasi cu vre unulu din aceste trei stipendii, au sa-si adreseze la subscris'a eforia celu multu pana in 24 Septembrie c. vechiu a. c. suplicele sale instruate cu atestatu de botezu si cu testimoniu de maturitate respective cu testimoniu academicu primitu in anulu scolasticu trecut.

Sabiu 3 Septembrie 1863.
Efori'a fundatiunii Franciscu Iosefine
prin
Ioanne Popescu m. p.
Secr. alu Eforiei.

Nr. 44—2 Concursu.

In Comun'a Ritisievo din Eparchi'a Versietului e vacantu postulu de invetiatoriu romanesc. Emolumentele anuale suntu 105 fl. v. a., 25 meti de grau, 26 meti de cucuruza, 100 funti de clisa, 40 funti de sare, 12 funti de lumini, 4 stángenii de lemn, 2 lantie de pamenta si cortelu liberu.

Doritorii au recursurile sale cinstului Consistoriu alu Versietului, alaturandu cartea de botezu, adeverintiele despre harniciile sale, despre servitiurile de pan' acum'a, si despre purtarea politica si morala pana in 26 Sept. a. c. a substernei. Versietiu in 28 Augustu 1863.
Filipu Trandafilovicu,
Protopresviterulu Versietului.

Nr. 41.—2 Concursu.

Pentru statiunea de invetiatoriu vacante la scola populara gr. orient. din satulu Vinerea, cu care este impreunatu unu salariu anualu din Cass'a locale alodiala de 200 fl. v. a., cortelu naturalu si 6 orgii de lemn, se deschide concursu pana la 10 Octobre a. c.

Doritorii de a ocupa acést'a statiune—se postesce sa fia si cantareti si au se-si asterne petitiunile sale cuviintiosu instruate pana la terminulu prefiptu la subscrisulu. Orestia 25 Augustu 1863.
Nicolau Popovicu m. p.
Protopopu.

42—2 Edictu.

Ann'a Calin din comun'a Sebesiulu de susu, cerculu Talmaciului, care mai de multu tempu, cu necredintia parasi pre legiuitulu seu barbatu **Adamu Bucurenciu** din comun'a Sebesiulu de josu, totu din disulu cercu, si nu se scie loculu petrecerei ei, de vreme ce barbatulu densei, au radicatu procesu de despartire asupra-i, se provóca prin acést'a, ca dela datulu mai josu insemnatu, in terminu de unu anu si o di, sa se presenteze inaintea respectivului sca nu protopopescu, cáci la din contra, si in nefiinta ei de fatia se voru hotari celea prescise de ss. canone ale bisericiei nostre dreptu credintiose resaritene.

Sabiu in 2 Septembrie. 1863.
Seamulu protopopescu gr. or. in tract. alu 2 alu Sabiului
Ioanne Pannovicu Protopopu.